# EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

9. detsember 2008 *

Kohtuasjas C-121/07,

mille ese on EÜ artikli 228 alusel 28. veebruaril 2007 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

**Euroopa Ühenduste Komisjon,** esindajad: B. Stromsky ja C. Zadra, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

*versus*

**Prantsuse Vabariik,** esindajad: E. Belliard, S. Gasri ja G. de Bergues,

kostja,

keda toetab

**Tšehhi Vabariik,** esindaja: T. Boček, hiljem M. Smolek,

menetlusse astuja,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, A. Ó Caoimh, J.-C. Bonichot ja T. von Danwitz, kohtunikud K. Schiemann (ettekandja), P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis, L. Bay Larsen ja P. Lindh,

kohtujurist: J. Mazák,
kohtusekretär: osakonnajuhataja M.-A. Gaudissart,

arvestades kirjalikus menetluses ja 12. märtsi 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 5. juuni 2008. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

**otsuse**

1 Esitatud hagiavalduses palub Euroopa Ühenduste Komisjon Euroopa Kohtul:

– tuvastada, et kuna Prantsuse Vabariik ei ole võtnud kõiki meetmeid selleks, et täita Euroopa Kohtu 15. juuli 2004. aasta otsust kohtuasjas C-419/03: komisjon *vs.* Prantsusmaa, mille kohaselt on ta jätnud ettenähtud tähtajaks vastu võtmata õigus- ja haldusnormid, mis on vajalikud selleks, et võtta siseriiklikusse õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. märtsi 2001. aasta direktiivi 2001/18/EÜ geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta ja nõukogu direktiivi 90/220/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2001, L 106, lk 1; ELT eriväljaanne 15/06, lk 77) sätted, mis erinevad nõukogu 23. aprilli 1990. aasta direktiivi 90/220/EMÜ geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta (ELT 1990, L 117, lk 15) sätetest või laiendavad neid, siis on ta rikkunud EÜ artikli 228 lõikest 1 tulenevaid kohustusi;

– kohustada Prantsuse Vabariiki maksma komisjoni arvele „Euroopa Ühenduse omavahendid" trahvi summas 366 744 eurot päevas kohtuasjas komisjon *vs.* Prantsusmaa tehtud kohtuotsuse täitmisega viivitamise eest alates käesolevas asjas kohtuotsuse tegemisest kuni kuupäevani, mil kohtuotsus kohtuasjas komisjon *vs.* Prantsusmaa on täies ulatuses täidetud;

– kohustada Prantsuse Vabariiki maksma komisjoni arvele „Euroopa Ühenduse omavahendid" põhisumma 43 660 eurot päevas kohtuasjas komisjon *vs.* Prantsusmaa tehtud kohtuotsuse täitmisega viivitamise eest alates nimetatud kohtuotsuse tegemisest kuni kuupäevani, mil:

  – see kohtuotsus on täies ulatuses täidetud (juhul, kui täitmine toimub enne kohtuotsuse tegemist käesolevas asjas) või;

– tehakse kohtuotsus käesolevas asjas (juhul, kui eespool viidatud otsus kohtuasjas komisjon *vs*. Prantsusmaa ei ole selleks ajaks täies ulatuses täidetud);

– mõista kohtukulud välja Prantsuse Vabariigilt.

## Õiguslik raamistik

2 Direktiiv 2001/18 võeti vastu EÜ artikli 95 alusel. Artikli 1 kohaselt on direktiivi eesmärk ühtlustada liikmesriikide õigus- ja haldusnormid ning tagada inimeste tervise ja keskkonna kaitse, kui esiteks viiakse geneetiliselt muundatud organisme (edaspidi „GMO-d") keskkonda muul eesmärgil kui nende turuleviimine ühenduses ja teiseks, kui ühenduses viiakse GMO-sid turule toodetena või toodete koostises.

3 Nimetatud direktiivi artikli 34 lõike 1 kohaselt jõustavad liikmesriigid direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid 17. oktoobriks 2002.

4 Direktiivi 2001/18 artikkel 36 sätestab:

„1. Direktiiv 90/220/EMÜ tunnistatakse kehtetuks alates 17. oktoobrist 2002.

2. Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile tõlgendatakse viidetena käesolevale direktiivile ja loetakse vastavalt VIII lisa vastavustabelile.”

**Kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa**

5 Eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa resolutiivosa punktis 1 leidis ja otsustas Euroopa Kohus järgmist:

„Kuna Prantsuse Vabariik on jätnud ettenähtud tähtajaks vastu võtmata õigus- ja haldusnormid, mis on vajalikud selleks, et võtta siseriiklikusse õigusesse üle […] [direktiivi 2001/18] sätted, mis erinevad [direktiivi 90/220] sätetest või laiendavad neid, on ta rikkunud direktiivist 2001/18 tulenevaid kohustusi.”

**Kohtueelne menetlus**

6 5. novembril 2004 nõudis komisjon Prantsuse Vabariigilt teavet selle kohta, mis seisus on eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa täitmine; Prantsuse Vabariik vastas teabenõudele 4. veebruari 2005. aasta kirjaga. Selles teatas ta, et arvestades asjaolu, et Prantsusmaal on GMO-d ja eelkõige nende tahtlik keskkonda viimine muutunud tuliste vaidluste teemaks ja vahel viinud vägivaldsete konfliktideni, nagu näitavad mitmed juhud, mil avamaal hävitati põllukultuure, siis 2004. aasta

oktoobris loodi parlamendis Rahvuskogu (Assemblée nationale) esimehe ettepanekul GMO-de katsete ja kasutamise kohta teabe kogumise rühm. Samas kirjas täpsustati veel kord, et valitsus otsustas omalt poolt lasta sellel rühmal oma töö lõpetada, vajadusest toetada direktiivi 2001/18 ülevõtmise seaduse eelnõu rahulikku ja konstruktiivset arutelu. Selle töö lõpetamine oli ette nähtud 2005. aasta aprilliks.

7 21. veebruaril 2005 edastasid Prantsuse ametiasutused komisjonile 26. jaanuari 2005. aasta dekreedi nr 2005-51, millega muudetakse 20. septembri 1996. aasta dekreeti nr 96-850, mis käsitleb täielikult või osaliselt geneetiliselt muundatud organismidest koosnevate toodete tsiviilotstarbel tahtlikku keskkonda või turuleviimise kontrolli (*JORF*, 28.1.2005, lk 1474), mis nende arvates aitas kaasa direktiivi 2001/18 ülevõtmisele, lisades nimetatud dekreedi nr 96-850 reguleerimisalasse reaktiivid.

8 Leides, et Prantsuse Vabariik ei võtnud eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa täitmiseks vajalikke meetmeid, saatis komisjon 13. juulil 2005 EÜ artikli 228 alusel nimetatud liikmesriigile märgukirja.

9 Sellele saadud vastus komisjoni ei rahuldanud ning 19. detsembril 2005 esitas ta Prantsuse Vabariigile põhjendatud arvamuse, kutsudes teda üles võtma nimetatud kohtuotsuse täitmiseks vajalikud meetmed kahe kuu jooksul arvamuse teatavakstegemisest.

10 Prantsuse ametiasutused edastasid 20. veebruaril 2006 komisjonile seaduseelnõu, mis oli koostatud, et võtta üle direktiiv 2001/18, korraldada ümber teadusliku ekspertiisi kord ning luua hüvitusfond nendele ettevõtjatele, kelle „mitte-GMO põllukultuurist" pärinevates toodetes on juhuslik GMO-de sisaldus (edaspidi „2006. aasta seaduseelnõu"). Nad teatasid muu hulgas, et eelnõu ja sellega seotud haldusmeetmed võetakse vastu 2006. aasta lõpuks.

11 Prantsuse ametiasutused teatasid 8. mail 2006 komisjonile, et 23. märtsil 2006 võttis Senat (Sénat) 2006. aasta seaduseelnõu vastu ja saatis selle järgmisel päeval Rahvuskogule.

12 Prantsuse ametiasutused teatasid 21. veebruaril 2007 suuliselt komisjoni talitustele, et arvestades rahvusassamblee väga tihedat päevakorda ning tema töö peatamist alates 25. veebruarist 2007, näib, et seadusandliku kogu käesolevate volituste ajal ei saa 2006. aasta seaduseelnõud enam vastu võtta ning et nüüd on ette nähtud direktiivi 2001/18 ülevõtmiseks mõeldud määrusandlike aktide kiire vastuvõtmine.

13 Leides, et neil asjaoludel oli Prantsuse Vabariik hoidunud eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa täitmisest, otsustas komisjon 28. veebruaril 2007 esitada käesoleva hagi.

14 Samal päeval kinnitasid Prantsuse ametiasutused komisjonile eespool mainitud vestluse sisu ning edastasid talle kaks dekreedi eelnõud. Prantsuse Vabariigi sõnul oli nende ja samuti direktiivi 2001/18 ülevõtmiseks mõeldud meetmete avaldamine ette nähtud 2007. aasta aprilli alguseks.

**Käesoleva menetluse ajal toimunud areng**

15 Prantsuse ametiasutused edastasid komisjonile 20. märtsi 2007. aasta kirjaga samal kuupäeval *Journal officiel de la République française*'is avaldatud erinevate õigusaktide teksid (edaspidi koos „täitmiseks 2007. aasta märtsis võetud meetmed"), need olid:

– 19. märtsi 2007. aasta dekreet nr 2007-357, millega muudetakse 27. märtsi 1993. aasta dekreeti nr 93-774, millega sätestatakse geneetilise muundamise viiside loetelu ja geneetiliselt muundatud organismide klassifitseerimise kriteeriumid;

– 19. märtsi 2007. aasta dekreet nr 2007-358, mis käsitleb geneetiliselt muundatud organismide tahtlikku keskkonda viimist muul kui kõnealustest organismidest täielikult või osaliselt koosnevate toodete turuleviimise eesmärgil;

– 19. märtsi 2007. aasta dekreet nr 2007-359, mis käsitleb müügiloa menetlust geneetiliselt muundatud organismidest täielikult või osaliselt koosnevate toodete puhul, mis ei ole ette nähtud toiduks;

– 15. märtsi 2007. aasta määrus, millega muudetakse 2. juuni 1998. aasta määrust, mis käsitleb keskkonnakaitseks klassifitseeritud rajatiste loetelu rubriigi 2680-2 alusel loa olemasolu nõudvatele rajatistele esitatud tehnilisi nõudeid;

– 15. märtsi 2007. aasta määrus, millega muudetakse I lisa 2. juuni 1998. aasta määruses, mis käsitleb keskkonnakaitseks klassifitseeritud ja rubriigi 2680-1 geneetiliselt muundatud organismide alusel deklaratsiooni olemasolu nõudvatele rajatistele kohaldatavaid üldisi nõudeid, ja

– 15. märtsi 2007. aasta määrus, mis käsitleb uurimise, väljaarendamise või õpetamise eesmärgil kolmandate isikute käsutusse antud geneetiliselt muundatud organismide märgistamist.

16 Leides, et täitmiseks 2007. aasta märtsis võetud meetmed ei taga eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa täitmist täies ulatuses ning et direktiivi 2001/18 artikli 8 lõige 2, artikli 17 lõiked 1, 2 ja 9 ning artiklid 19 ja 23 ei ole endiselt nõuetekohaselt üle võetud, muutis komisjon oma repliigis nõudeid, mis oli esitatud hagis rahalise karistuse kohta. Nüüd palub komisjon Euroopa Kohtul:

– vähendada hagiavalduses päeva kohta näidatud trahvisummat vastavalt määrale, mil eespool viidatud kohtuotsust komisjon *vs.* Prantsusmaa on täidetud;

– muuta hagiavalduses esitatud põhisummat vastavalt kõnealuse kohtuotsuse täitmise määrale, kuid üksnes ajavahemiku osas alates 21. märtsist 2007 kuni:

  – kuupäevani, mil sama kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa on täies ulatuses täidetud (juhul, kui täitmine toimub enne käesolevas asjas kohtuotsuse tegemist),

  – kohtuotsuse tegemiseni käesolevas asjas (juhul, kui eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa ei ole selleks ajaks täies ulatuses täidetud).

17 Kohtuistungil märkis komisjon siiski, et direktiivi 2001/18 artikli 17 osas ei pea Prantsusmaa täiendavaid ülevõtmise meetmeid võtma.

18 Tunnistades, et ta ei ole täitnud eespool viidatud kohtuotsust komisjon *vs.* Prantsusmaa kuupäevaks, mil lõppes põhjendatud arvamuses antud tähtaeg, on Prantsuse Vabariik siiski arvamusel, et täitmiseks 2007. aasta märtsis võetud meetmetega võeti sellest ajast alates direktiiv 2001/18 täielikult üle ning seega täideti nimetatud kohtuotsust täies ulatuses. Ta leiab seega, et taotlused trahvi ja põhisumma määramiseks on muutunud esemetuks, või teise võimalusena, et need taotlused on põhjendamatud või igal juhul ülemäärased. Seetõttu palub ta need rahuldamata jätta.

19 Pärast suulise menetluse lõppu teavitas Prantsuse Vabariik 27. juuni 2008. aasta kirjadega Euroopa Kohut ja komisjoni 25. juuni 2008. aasta seaduse nr 2008-595 geneetiliselt muundatud organismide kohta (*JORF*, 26.6.2008, lk 10218; edaspidi „25. juuni 2008. aasta seadus") vastuvõtmisest.

20 Pärast selle tekstiga tutvumist teavitas komisjon 30. juuli 2008. aasta kirjaga Euroopa Kohut sellest, et ta leiab, et nimetatud seadusega on alates selle jõustumisest ehk 27. juunist 2008 direktiiv 2001/18 täielikult üle võetud ning seega on eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa täies ulatuses täidetud. Samas kirjas märkis komisjon muu hulgas, et selle tõttu on tema taotlus Prantsuse Vabariigile trahvi määramiseks muutunud esemetuks.

**Kohustuste rikkumine**

21 Kuigi EÜ artikkel 228 ei täpsusta tähtaega, mille jooksul tuleb kohtuotsus täita, tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et ühenduse õiguse kohese ja ühetaolise kohaldamise huvides tuleb kohustuste täitmist alustada otsekohe ning see tuleb võimalikult kiiresti lõpule viia (vt eelkõige 25. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-278/01: komisjon *vs.* Hispaania, EKL 2003, lk I-14141, punkt 27 ja viidatud kohtupraktika).

22 Kuupäev, mis tuleb aluseks võtta, et hinnata, kas tegemist on kohustuste rikkumisega EÜ artikli 228 tähenduses, on nimetatud sätte alusel antud põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppemise kuupäev (vt eelkõige 18. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-503/04: komisjon *vs*. Saksamaa, EKL 2007, lk I-6153, punkt 19 ja viidatud kohtupraktika).

23 Käesoleval juhul on ilmne, et selleks kuupäevaks, mil lõppes 19. detsembri 2005. aasta põhjendatud arvamuses antud kahekuuline tähtaeg, oli tähtaeg, mille jooksul oleks pidanud olema täies ulatuses täidetud kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, mis kohustas võtma direktiivi 2001/18 ülevõtmise meetmeid ja millele on viidatud eespool, olulisel määral ületatud, kuna selle kohtuotsuse tegemisest oli möödunud ligikaudu 19 kuud.

24 Muu hulgas on selge, et sellel samal tähtaja lõppemise kuupäeval ei olnud Prantsuse Vabariik võtnud ühtegi meedet nimetatud kohtuotsuse täitmiseks, välja arvatud dekreet nr 2005-51, mille puhul on tegemist Prantsuse Vabariigi ülevõtmise kohustuse osas väga piiratud meetmega.

25 Neil asjaoludel tuleb järeldada, nagu ülejäänud osas tunnistab Prantsuse Vabariik ise, et ta on rikkunud EÜ artikli 228 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

**Rahaline karistus**

*Trahv*

26 Nagu tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktidest 19 ja 20, märkis komisjon, et ta leiab, et 25. juuni 2008. aasta seaduse jõustumisega täidetakse eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa täies ulatuses ning tema taotlus Prantsuse Vabariigile trahvi määramiseks on seetõttu muutunud esemetuks.

27 Selles osas tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et EÜ artikli 228 alusel trahvi määramine, mille sunniiseloomu kestva rikkumise suhtes on Euroopa Kohus mitmel korral rõhutanud (vt selle kohta eelkõige 4. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-387/97: komisjon *vs*. Kreeka, EKL 2000, lk I-5047, punktid 90 ja 92), on põhimõtteliselt õigustatud selles osas, milles kestab Euroopa Kohtu eelneva kohtuotsuse täitmata jätmisel põhinev rikkumine (vt selle kohta eelkõige 18. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas C-119/04: komisjon *vs.* Itaalia, EKL 2006, lk I-6885, punktid 45 ja 46, ning eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, punkt 40).

28 Eeltoodut arvestades leiab Euroopa Kohus, et trahvi ei ole vaja määrata.

*Põhisumma*

Poolte argumendid

29 Komisjon leiab, et juhul, kui EÜ artikli 228 alusel on Euroopa Kohtusse hagi esitatud ning nagu sätestab tema 13. detsembri 2005. aasta teatise SEK(2005) 1658 (edaspidi „2005. aasta teatis") punkt 10, teeb ta rikkumise sooritanud liikmesriigi suhtes nüüdsest ettepaneku kohaldada süstemaatiliselt põhisummat, ning isegi kui eelnev Euroopa Kohtu otsus on menetluse jooksul täidetud, jätab ta selle taotluse jõusse, ilma et ta loobuks oma hagist.

30 Komisjoni arvates on see uus lähenemine põhjendatud, et vältida Euroopa Kohtu otsuste autoriteetsuse, õiguspärasuse ja õiguskindluse põhimõtete ning ühenduse õiguse tõhususe kahjustamist. Rahalise karistuse täielik puudumine menetluse käigus õigusaktide hilinenud vastavusse viimise puhul toob endaga kaasa ohu – samuti kaldutakse järjest sagedamini kasutama hilinenud vastavusse viimise praktikat –, et liikmesriike julgustatakse selleks, et nad ei täida hoolikalt Euroopa Kohtu otsuseid ning kasutavad süstemaatilist viivitamistaktikat.

31 Komisjon rõhutab selles osas, et ajavahemikus 1996. aasta detsembrist kuni 2005. aasta oktoobrini saatis komisjon EÜ artikli 228 alusel 296 märgukirja, millest 50 saadeti Prantsuse Vabariigile, ning 125 põhjendatud arvamust, millest 25 saadeti samale liikmesriigile. Samas ajavahemikus otsustas komisjon nimetatud sätte alusel esitada 38 hagi, millest 7 puudutasid Prantsuse Vabariiki, ning tegelikult esitas komisjon Euroopa Kohtule hagi 23 asjas, millest 6 puudutasid seda liikmesriiki. Ainult 6-s nii algatatud menetluses tegi Euroopa Kohus otsuse, kuna kõikidel teistel juhtudel toimus õigusaktide hilinenud vastavusse viimine enne kohtumenetluse lõppu. Olukord muutub aga tõsisemaks, kuna komisjon pidi EÜ artikli 228 alusel ajavahemikus 1. jaanuarist kuni 24. oktoobrini 2005 väljastama 50 märgukirja.

32 EÜ artikli 228 lõikes 2 ette nähtud kohtuotsuste täitmise erimenetlust kui veenmise vahendit peaks seega kohandama nii iga vaatluse all oleva asja konkreetsetele asjaoludele kui ka üldisematele asjaoludele, mille hulka kuulub eelmises punktis kirjeldatud areng.

33 Vastupidi trahvile, millel on kestva rikkumise osas veenmise eesmärk ning mis on mõeldud selleks, et välistada selle rikkumise jätkumine pärast EÜ artikli 228 alusel tehtud Euroopa Kohtu otsust, on põhisumma, mis tuleb maksta sõltumatult asjaomase liikmesriigi suhtumisest sellesse rikkumisse pärast sellise kohtuotsuse tegemist, mõeldud pigem varasema teguviisi eest karistamiseks. Viimasel on seega analoogsete rikkumiste kordumise suhtes hoiatav ja ennetav eesmärk. Põhisumma määramise oht

peaks eelkõige motiveerima liikmesriike täitma rikkumist tuvastavat esialgset kohtuotsust võimalikult vara, täpsemalt enne seda, kui Euroopa Kohtusse esitatakse teist korda hagi.

34 Komisjon teeb põhisumma arvutamiseks ettepaneku teha vahet kahel ajavahemikul, st esiteks ajavahemikul eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa tegemise kuupäevast kuni 20. märtsini 2007, kui võeti vastu 2007. aasta märtsi meetmed, ning teiseks ajavahemikul pärast 20. märtsi 2007.

35 Viidates 2005. aasta teates sätestatud arvutamise meetodile, tegi komisjon ettepaneku määrata esiteks Prantsuse Vabariigile summaks 43 660 eurot iga päeva eest 15. juulist 2004 kuni 20. märtsini 2007.

36 See päevasumma tuleneb, nagu nimetatud arvutamise meetod ette näeb, 200-eurose baassumma korrutamisest rikkumise raskusastmest lähtuva koefitsiendiga, mis käesoleval juhul on 10 skaalal 1–20, ning teguriga n, mis kajastab iga liikmesriigi maksevõimet ning mis Prantsuse Vabariigi puhul on 21,83. Põhisumma, mis kuulub maksmisele vastavalt eespool mainitud perioodile, on seega 42 743 140 eurot (43 660 eurot x 979 päeva).

37 Komisjoni arvates on käesoleval juhul põhjendatud raskuskoefitsient 10, arvestades direktiivi ülevõtmata jätmisest tuleneva rikkumise ilmset olemust, selle pikka kestust, rikutud õigusnormi – mis on mõeldud inimeste tervise ja keskkonna kaitseks, tagades samal ajal GMO-de vaba liikumise – olulisust ning GMO-de valdkonnas Prantsuse Vabariigi kohustuste rikkumiste kordumist. Viimati nimetatud asjaolu osas viitab

komisjon 20. novembri 2003. aasta otsusele kohtuasjas C-296/01: komisjon *vs.* Prantsusmaa (EKL 2003, lk I-13909) ja 27. novembri 2003. aasta otsusele kohtuasjas C-429/01: komisjon *vs.* Prantsusmaa (EKL 2003, lk I-14355), ning mis puudutab nendest kohtuotsustest teist, siis see tehti pärast Euroopa Kohtusse EÜ artikli 228 alusel hagi esitamist (vt 7. veebruari 2007. aasta registrist kustutamise määrus C-79/06: komisjon *vs.* Prantsusmaa). Samuti väidab komisjon, et Prantsuse ametiasutused ei ole näidanud üles lojaalset koostööd ja soovi täita eespool viidatud 15. juuli 2004. aasta otsust kohtuasjas komisjon *vs.* Prantsusmaa.

38 Mis puudutab Prantsuse Vabariigi rikkumisest tulenevat avalike ja erahuvide kahjustamist, siis komisjon toob täpsemalt välja sellest tuleneva õigusliku ebakindluse ettevõtjate õiguste ja kohustuste osas. Põllumajandusministeeriumi väljastatud GMO-katsete jaoks potentsiaalsetele loa taotlejatele mõeldud „juhenditel", millele Prantsuse Vabariik oma kaitses viitab, puudub õiguslik alus ning need ei saa neid õigusi ja kohustusi kehtestada, nagu teeb direktiivi 2001/18 nõuetekohane ülevõtmine. Selle õigusliku ebakindluse näide on Clermont-Ferrand'i halduskohtu 4. mai 2006. aasta otsus, mis tühistas katseteks antud load õigusliku aluse puudumise tõttu, kuna direktiivi ei olnud üle võetud.

39 Samuti väidab komisjon, et ülevõtmata jätmine on toonud kaasa GMO-de piiriülese keskkonda viimise ohu kriminaalvastutust kohaldamata, GMO-sid käsitlevate biotehnoloogiliste uuringute ja kaubanduse takistamise või samuti rahvusvaheliste kaubanduskonfliktide ohu, mis on seotud asjaoluga, et kolmandatest riikidest imporditud GMO-dele kohaldatavad ühenduse õigusnormid ei põhine seda õigustaval ühtsel ühenduse sisemisel õiguslikul raamistikul.

40 Teiseks, mis puudutab ajavahemikku pärast 20. märtsi 2007, siis komisjon on arvamusel, et täitmiseks 2007. aasta märtsis võetud meetmetega ei ole täies ulatuses täidetud eespool viidatud 15. juuli 2004. aasta kohtuotsust komisjon *vs.* Prantsusmaa, kuna tema arvates ei ole selles etapis direktiivi 2001/18 artikli 8 lõige 2 ning artiklid 19

ja 23 nõuetekohaselt üle võetud, nii et on vaja määrata kestva rikkumisega proportsionaalne põhisumma iga päeva eest nimetatud ajavahemiku osas.

41 Komisjon teeb ettepaneku arvutada põhisumma, mille Prantsuse Vabariik peab maksma, iga päeva eest alates 21. märtsist 2007, korrutades rikkumise raskusastmest lähtuva koefitsiendi, mis on jäetud Euroopa Kohtu otsustada, kuid mis on proportsionaalne kestva rikkumisega, 200-eurose baassummaga ja käesoleva kohtuotsuse punktis 36 mainitud teguriga n. See päevasumma tuleb muu hulgas määrata kuupäevani, mil eespool viidatud 15. juuli 2004. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa on täies ulatuses täidetud.

42 Komisjoni soovitatud arvutusmeetod võimaldab tema arvates jõuda Euroopa Kohtu otsuse tegemisel põhisummani, mis on proportsionaalne rikkumise raskusega ja mis arvestab asjaomase liikmesriigi võimalikku hilinenud head tahet.

43 Lõpuks märgib komisjon, et asjaolu, et 12. juuli 2005. aasta otsuses kohtuasjas C-304/02: komisjon *vs.* Prantsusmaa (EKL 2005, lk I-6263) määrati 20 miljoni euro suurune põhisumma, ei peaks endast kujutama lähtepunkti teistele kohtuasjadele, kuna sellel summal on sümboolne tähendus, mis on põhjendatav nimetatud kohtuasja konkreetsete menetlust puudutavate asjaoludega.

44 Prantsuse Vabariik leiab esimese võimalusena, et eespool viidatud 15. juuli 2004. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa täideti täies ulatuses pärast täitmiseks 2007. aasta

märtsis võetud meetmete vastuvõtmist ning et komisjoni põhisumma määramise taotlus on seega muutunud esemetuks.

45 Põhisumma määramise ainueesmärk on motiveerida liikmesriiki täitma liikmesriigipoolse rikkumise tuvastanud Euroopa Kohtu otsust ning sellega tagada ühenduse õiguse tõhus kohaldamine, mitte tulevaste võimalike rikkumiste toimepanemist ära hoida. Otsused, mille Euroopa Kohus on siiani EÜ artikli 228 alusel teinud, kinnitavad muu hulgas seda, et kui rikkumine on lõpetatud, ei ole sellist põhisummat vaja määrata.

46 Teise võimalusena leiab Prantsuse Vabariik, et põhisummat ei määrata üldiste kaalutluste alusel, vaid see nõuab käesolevale juhule omaste väga konkreetsete asjaolude esinemist, mis on sellised nagu eespool viidatud 12. juuli 2005. aasta kohtuotsuses komisjon *vs.* Prantsusmaa ning mis on seotud Euroopa Kohtu otsuse täitmata jätmise väga pika kestusega ning selle rikkumise eriti raskete tagajärgedega.

47 Käesolev kohtuasi aga selliseid tingimusi ei sisalda. Ühelt poolt on aeg, mis on möödunud eespool viidatud 15. juuli 2004. aasta kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa tegemisest, kindlasti lühem ning peale selle täideti nimetatud kohtuotsus peaaegu kohe pärast Euroopa Kohtusse hagi esitamist. Teiselt poolt on rikkumine seotud vaid osade direktiivi 2001/18 sätetega, st nendega, mis erinevad direktiivi 90/220 sätetest või laiendavad neid, ning lisaks olid sellel väga piiratud praktilised tagajärjed. Samuti kuulub käesolev kohtuasi selliste teiste kohtuasjade hulka, mille puhul Euroopa Kohus ei pidanud sobilikuks põhisumma määramist.

48 Kolmanda võimalusena leiab Prantsuse Vabariik, et pakutud põhisumma on igal juhul ülemäära suur. Esiteks on see liiga suur võrreldes eespool viidatud 12. juuli 2005. aasta kohtuotsuses komisjon *vs.* Prantsusmaa määratud 20 miljoni euro suuruse summaga.

49 Kasutatud arvutusmeetod muudab karistuse kindlasummalisust ning iga päeva eest soovitatud summa kujutab endast lisaks tagasiulatuvat trahvi.

50 Lõpuks on rikkumise raskusastmest lähtuv soovitatud koefitsient liiga kõrge.

51 Esiteks olid direktiivi 2001/18 ülevõtmata jätmisel väga piiratud praktilised tagajärjed. Ühelt poolt kuulub GMO-de kõige tihedam kasutamine teiste õigusaktide, nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2003. aasta määruse (EÜ) nr 1829/2003 geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kohta (ELT L 268, lk 1; ELT eriväljaanne 13/32, lk 432) alla, samas kui direktiivi 2001/18 alusel esitatakse loataotlusi väga vähe. Teiselt poolt oli kahel põllumajandusministeeriumi väljastatud juhendil põhinev geneetiliselt muundatud kõrgemate taimedega katsete läbiviimise loamenetlus kehtestatud ning sellel põhinevad väljastatud load andsid tegelikult võimaluse saavutada direktiivi 2001/18 eesmärke loataotluse, teabetaotluse, üldsusega nõupidamise ja mikroorganismide eelkõige piiriülese levimise ohu piiramise vallas. Sellest annavad eelkõige tunnistust nii nende juhendite sisu kui ka Prantsuse Vabariigi esitatud loa andmise üksikotsus ning lõpuks ka Conseil d'État' (riiginõukogu) erinevad kohtuotsused.

52 Teiseks oli Prantsusmaa aastatel 2003–2006 liikmesriikide hulgas teisel kohal nii katsete eesmärgil keskkonda viimise loa taotluste arvu poolest kui ka kommertseesmärgil GMO-de tootmise osas, mis annab tunnistust sellest, et direktiivi 2001/18 ülevõtmata jätmine ei takistanud GMO-dega kauplemist ega biotehnoloogilisi uuringuid.

53 Kolmandaks ei ole nimetatud direktiivi ülevõtmise küsimust kunagi rahvusvahelistel kaubandusläbirääkimistel käsitletud.

54 Neljandaks ei ole Prantsuse Vabariik jätnud koostööd tegemata ning ta ei ole eespool viidatud 15. juuli 2004. aasta kohtuotsust komisjon *vs.* Prantsusmaa tahtlikult täitmata jätnud; mainitud hilinemine on eelkõige seotud, nagu juba kohtueelses etapis välja toodi, GMO-de põllukultuuride tõttu tekkinud avaliku korra probleemide lahendamise ning nende põllukultuuride kohta käiva heakskiitva arvamuse tekitamise vajadusega laiaulatuslikumate reformidega kui need, mida nõuab direktiivi 2001/18 sätete pelk ülevõtmine.

55 Viiendaks ja viimaks ei saa komisjon käesoleval juhul toetuda teiste, juba lõpetatud rikkumise menetluste aluseks olnud asjaoludele.

Euroopa Kohtu hinnang

56 Kuigi trahvi, millel on kestva rikkumise suhtes põhiliselt sunniiseloom, saab määrata, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 27, ainult selles osas, milles rikkumise algselt tuvastanud kohtuotsust ei täideta, ei ole aga samas kuskil ette nähtud, et sama käib ka põhisumma määramise kohta.

57 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et EÜ artikli 228 lõikes 2 ette nähtud menetluse eesmärk on motiveerida rikkumise toime pannud liikmesriiki rikkumise tuvastanud kohtuotsust täitma ja tagada selle kaudu tõhus ühenduse õiguse rakendamine, ning selles sättes ette nähtud meetmed – põhisumma ja trahv – taotlevad sama eesmärki (eespool viidatud 12. juuli 2005. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, punkt 80).

58 Kui trahvi määramine sobib eriti motiveerimaks liikmesriiki võimalikult kiiresti lõpetama rikkumist, mis sellise meetme puudumisel võib püsima jääda, siis põhisumma määramine tugineb rohkem selle tagajärje hindamisele, mida asjaomase liikmesriigi kohustuste täitmata jätmine era- ja avalikele huvidele avaldab, eelkõige juhul, kui rikkumine on pärast algselt seda tuvastanud kohtuotsust juba pikka aega kestnud (eespool viidatud 12. juuli 2005. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, punkt 81).

59 Euroopa Kohus peab tema menetluses olevas igas kohtuasjas käesoleva juhu asjaoludest ning vajalikust veenvuse ja hoiatavuse määrast lähtudes kindlaks määrama asjakohased rahalised karistused, et tagada algselt rikkumise tuvastanud kohtuotsuse võimalikult kiire täitmine ja ära hoida analoogiliste ühenduse õiguse rikkumiste kordumine (vt eespool viidatud 12. juuli 2005. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, punkt 97).

60 Selles osas ei kujuta asjaolu, mille Prantsuse Vabariik on välja toonud ja mille kohaselt ei ole Euroopa Kohus praeguse hetkeni põhisummat määranud olukorras, kus enne EÜ artikli 228 alusel algatatud menetluse lõppu on algne kohtuotsus täies ulatuses täidetud,

endast teises kohtuasjas põhisumma määramise takistust, kui see on vajalik käesoleva asja tunnuseid ning vajaliku veenvuse ja hoiatavuse määra arvestades.

61 Mis puudutab 2005. aasta teatises sisalduvaid põhisumma määramise ettepanekuid, millele komisjon käesolevas kohtuasjas toetub, siis tuleb meenutada, et kuigi niisugused suunised nagu need, mis sisalduvad komisjoni avaldatud teatistes, võivad tõepoolest soodustada läbipaistvuse tagamist ning komisjoni tegevuse etteaimatavust ja õiguskindlust, ei ole need sellest hoolimata Euroopa Kohtule EÜ artikli 228 lõikes 2 antud pädevuse teostamisel siduvad (vt eelkõige eespool viidatud 12. juuli 2005. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, punkt 85 ja viidatud kohtupraktika).

62 Võimalik põhisumma tuleb igal asjaomasel juhul määrata lähtudes asjakohastest teguritest, mis põhinevad nii tuvastatud rikkumise tunnustel kui ka EÜ artikli 228 alusel algatatud menetlusega seotud liikmesriigi suhtumisel.

63 Selles osas tuleb märkida, et EÜ artikli 228 sõnastus ei viita rohkem kui selle sätte eelnevalt meenutatud eesmärk sellele, et põhisumma määramine peaks olema automaatne, nagu soovitab komisjon 2005. aasta teatises. Sätestades, et Euroopa Kohus „võib" asjassepuutuvale liikmesriigile määrata põhisumma või trahvi, annab see säte Euroopa Kohtule ulatusliku kaalutlusõiguse otsustamaks, kas karistusi on vaja määrata.

64 Kui Euroopa Kohus otsustab trahvi või põhisumma määrata, siis peab ta oma kaalutlusõigust kasutades määrama need kindlaks nii, et ühelt poolt vastavad need asjaoludele ning teiselt poolt on tuvastatud rikkumise ja asjaomase liikmesriigi maksevõimega proportsionaalsed (vt eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.*

Hispaania, punkt 41 ja viidatud kohtupraktika). Mis puudutab täpsemalt põhisumma määramist, siis asjakohasteks teguriteks on sellised asjaolud nagu rikkumise kestus ajast, mil rikkumise tuvastanud kohtuotsus tehti, ning asjaomased avalikud ja erahuvid (vt eespool viidatud 12. juuli 2005. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, punkt 114).

65 Käesolevas asjas leiab Euroopa Kohus, et otsuse tegemiseks komisjoni esitatud põhisumma määramise taotluse suhtes tuleb arvestada järgmiste asjaoludega.

66 Esiteks, mis puudutab Prantsuse Vabariigi suhtumist seoses ühenduse tasandi kohustustega konkreetselt GMO-de valdkonnas, siis nagu meenutas komisjon, on EÜ artikli 226 alusel nimetatud liikmesriigi suhtes juba tehtud mitu rikkumist tuvastavat kohtuotsust, kuna selles valdkonnas ei olnud direktiive nõuetekohaselt üle võetud.

67 Peale selle, et direktiivi 2001/18 ülevõtmata jätmine tuvastati eespool viidatud 15. juuli 2004. aasta kohtuotsuses komisjon *vs.* Prantsusmaa, mille täitmata jätmise tõttu algatati käesolev menetlus, tuvastati Prantsuse Vabariigi poolt kohustuste täitmata jätmine eespool viidatud 20. novembri 2003. aasta kohtuotsuses ja 27. novembri 2003. aasta kohtuotsuses komisjon *vs.* Prantsusmaa, kuna vastavalt ei olnud täielikult üle võetud direktiivi 90/220 ja nõukogu 23. aprilli 1990. aasta direktiivi 90/219/EMÜ geneetiliselt muundatud mikroorganismide isoleeritud kasutamise kohta (EÜT L 117, lk 1; ELT eriväljaanne 15/01, lk 381).

68 Muu hulgas tuleneb eespool viidatud 7. veebruari 2007. aasta registrist kustutamise määrusest komisjon *vs.* Prantsusmaa, et alles pärast seda, kui komisjon esitas hagi

nimetatud 27. novembri 2007. aasta kohtuotsuse täitmata jätmise tuvastamiseks, võttis Prantsuse Vabariik meetmed oma kohustuste täitmiseks, misjärel komisjon oma hagist loobus.

69 Nagu väidab komisjon, võib liikmesriigi rikkuva käitumise kordumine ühenduse tegevuse konkreetses sektoris viidata sellele, et tulevikus analoogiliste ühenduse õiguse rikkumiste kordumise tõhusaks ärahoidmiseks on vaja võtta selline hoiatav meede nagu põhisumma määramine.

70 Mis puudutab teiseks rikkumise kestust alates sellest ajast, mil tehti eespool viidatud 15. juuli 2004. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, siis tuleb tõdeda, et käesoleval juhul ei võimalda miski pärast nimetatud kohtuotsuse tegemist õigustada olulist hilinemist, mis on tuvastatud direktiivi 2001/18 tõhusa ülevõtmise puhul, kuna ülevõtmine eeldab sisuliselt ainult sisemiste normatiivsätete vastuvõtmist.

71 Selles osas tuleb eelkõige välja tuua, et kuigi Prantsuse Vabariik ei vaidlusta seda, et ta jättis nimetatud kohtuotsuse täitmisega seotud kohustused täitmata kuupäevaks, mil lõppes põhjendatud arvamuses antud tähtaeg, olid 2007. aasta märtsis võetud meetmed esimesed täitmiseks võetud meetmed ja seda rohkem kui aasta pärast nimetatud tähtaja möödumist.

72 Mis puudutab Euroopa Kohtule esitatud toimiku materjalidega tegelikult tõendatud asjaolu, et GMO-de põllukultuuride tõttu avamaal tekkisid ja tekivad Prantsusmaal siiani vägivaldsed meeleavaldused, nimelt GMO-de põllukultuuride avamaal väljajuurimise näol, ning mis puudutab väidet, et eespool viidatud 15. juuli 2004. aasta täitmisega hilinemine on põhjendatav eelkõige parlamendi töö selgitamise ning direktiiviga 2001/18 nõutavast laiaulatuslikuma reformi läbiviimise vajadusega, siis tuleb meenutada, et liikmesriik ei saa toetuda oma õiguskorras eksisteerivatele sätetele,

valitsevale praktikale või olukorrale, et õigustada ühenduse õigusest tulenevate kohustuste täitmata jätmist (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia). Täpsemalt, isegi kui eeldada, et Prantsuse Vabariigi kirjeldatud probleemide allikas on ühendusest pärinevate õigusnormide rakendamine, ei saa liikmesriik enda kaitseks tugineda ühenduse õigusakti täitmisel ilmnenud kohaldamisraskustele, sh üksikisikute vastuseisuga seotud raskustele, et õigustada ühenduse õigusest tulenevate kohustuste täitmata jätmist ja tähtaegade järgimata jätmist (vt eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, punktid 69 ja 70).

73 Kolmandaks, mis puudutab rikkumise raskusastet, eelkõige arvestades käesoleval juhul selle tagajärge olemasolevatele avalikele ja erahuvidele, siis tuleb välja tuua, nagu nähtub direktiivi 2001/18 artiklist 1, et selle direktiivi eesmärk on ühtlustada liikmesriikide õigus- ja haldusnormid GMO-de turuleviimise ning nende tahtlikult keskkonda viimise vallas ning tagada inimeste tervise ja keskkonna kaitse.

74 Nimetatud artiklist 1 ning direktiivi põhjendustest 6 ja 8 tulenevalt arvestab direktiiviga kehtestatud kord muu hulgas ettevaatusprintsiibi ja ennetavate meetmete vajalikkuse põhimõttega, mille osas tuleb meenutada, et tegemist on keskkonnakaitse aluspõhimõtetega, mis on eelkõige sätestatud EÜ artikli 174 lõikes 2.

75 Nagu selles osas on meenutatud direktiivi 2001/18 põhjendustes 4 ja 5, võivad katse eesmärgil või kommertstootena suurel või vähesel hulgal keskkonda viidud elusorganismid seal paljuneda ja ületada riigipiire, avaldades sellega mõju ka teistele liikmesriikidele. Sellise keskkonda viimise tagajärjed võivad olla pöördumatud. Inimeste tervise ja keskkonna kaitsmiseks tuleb pöörata erilist tähelepanu GMO-de tahtlikust keskkonda viimisest lähtuvate ohtude kontrollimisele.

76 Liikmesriikide õigusaktide ühtlustamisega lihtsustab EÜ artikli 95 alusel vastu võetud direktiiv 2001/18 ka GMO-de vaba liikumist toodetena või toodete koostises.

77 Nagu Euroopa Kohus juba välja tõi, kui Euroopa Kohtu otsuse täitmata jätmine võib kahjustada keskkonda ning ohustada inimese tervist, mille kaitsmine on keskkonna alal isegi ühenduse poliitika eesmärk, nagu nähtub EÜ artiklist 174, on sellise rikkumise puhul tegemist eriti raske rikkumisega (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, punkt 94, ja eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania, punkt 57).

78 Sama kehtib põhimõtteliselt siis, kui kaupade vaba liikumist takistatakse ühenduse õigust rikkudes, hoolimata selles osas rikkumise tuvastanud Euroopa Kohtu otsusest.

79 Isegi kui direktiivi 2001/18 sätted pidid olema üle võetud 17. oktoobriks 2002, siis nagu on eelnevalt välja toodud, ei olnud Prantsuse Vabariik käesoleval juhul hoolimata eespool viidatud 15. juuli 2004. aasta kohtuotsusest komisjon *vs.* Prantsusmaa kuupäeval, mil algatati käesolev menetlus Euroopa Kohtus, võtnud mingisuguseid järjekindlaid meetmeid nimetatud kohtuotsuse täitmiseks ning selle tagamiseks, et ühenduse õiguslooja nii taotletud põhieesmärgid oleksid täielikult saavutatud.

80 Eeltoodud kaalutlused on piisavad käesoleva kohtuasja raames põhisumma määramise õigustamiseks.

81 Nimetatud põhisumma kindlaksmääramiseks peab Euroopa Kohus sobilikuks lisaks käesoleva kohtuotsuse punktides 66–79 toodud kaalutlustele arvestada ka järgmiste asjaoludega.

82 Esiteks ja nagu nähtub eelkõige direktiivi 2001/18 põhjendustest 1 ja 3, asendab see samasuguse eesmärgiga direktiivi 90/220 ning toob viimati nimetatud direktiivi erinevaid parandusi kuni selle täieliku uuendamiseni. Nii tuvastas Euroopa Kohus oma eespool viidatud 15. juuli 2004. aasta kohtuotsuses komisjon *vs.* Prantsusmaa Prantsuse Vabariigi rikkumise direktiivi 2001/18 ülevõtmata jätmise eest üksnes osas, milles viimati nimetatud direktiiviga liikmesriikidele pandud kohustused erinevad või laiendavad neid kohustusi, mis tulenevad direktiivist 90/220.

83 Selles osas rõhutab komisjon käesolevas kohtuasjas esitatud hagiavalduses kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa punktile 5 viidates muu hulgas seda, et eraldi võetuna ei vaja direktiivi 2001/18 artiklid 1, 2, 4, 5, artikli 6 lõiked 1, 3 ja 5, artikli 8 lõige 1, artiklid 10–12, artikli 15 lõiked 1 ja 3, artiklid 21, 22, 24, 25, 27–34 ja 36–38 meetmeid nimetatud kohtuotsuse täitmiseks.

84 Nimelt tuleneb eeltoodust, et Prantsuse Vabariigi poolt direktiivi 2001/18 ülevõtmiseks igasuguste järjekindlate meetmete võtmata jätmine kuni täitmiseks 2007. aasta märtsis võetud meetmete vastuvõtmiseni ei ole iseäranis keskkonnakaitse, inimeste tervise kaitse, kaupade vaba liikumise ning asjaomaste avalike ja erahuvide plaanis samasuguse raskusastmega kui olukord, mis oleks tekkinud siis, kui nimetatud direktiivi iseloomustavate eesmärkidega võrdselt tähtsaid eesmärke taotleva ühenduse õigusakti suhtes ei oleks asjaomase liikmesriigi õiguskorras võetud ühtegi rakendusmeedet, sõltumata Euroopa Kohtu otsusest, mis tuvastab kohustuste rikkumise selle liikmesriigi poolt.

85 Teiseks võib teatud osas arvestada seda, et hoolimata nende hilinemisest, tagasid täitmiseks 2007. aasta märtsis võetud meetmed direktiivi 2001/18 täiesti järjekindla ülevõtmise, sest komisjoni sõnul jäi kuni 27. juunini 2008 täielikult üle võtmata ainult kolm direktiivi sätet.

86 Kolmandaks leiab Euroopa Kohus – nagu kohtujuristki oma ettepaneku punktis 82 –, et käesoleva kohtuotsuse punktis 72 meenutatud asjaoludest ning käesoleva kohtuotsuse punktidest 6–13 tulenevast kohtueelse menetluse käigust ei saa järeldada, et nimetatud siseriiklikud ametiasutused on lisaks eespool viidatud 15. juuli 2004. aasta kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa täitmise kohustuse rikkumisele, mis on käesolevas kohtuotsuses eelnevalt tuvastatud, rikkunud samuti, nagu väidab komisjon, lojaalse koostöö kohustust kuni nimetatud kohtuotsuse täitmiseni, ning samuti ei ole nad kasutanud viivitamistaktikat ainult sellel eesmärgil, et oma kohustusi kiiresti mitte täita.

87 Eeltoodut arvestades on käesoleva juhu asjaolusid õigesti hinnatud, kui põhisumma suuruseks, mis Prantsuse Vabariigil tuleb maksta, on 10 miljonit eurot.

88 Seega tuleb mõista Prantsuse Vabariigilt komisjoni „Euroopa Ühenduse omavahendite" arvele kandmiseks välja põhisumma 10 miljonit eurot.

**Kohtukulud**

89 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on Prantsuse Vabariigilt kohtukulude hüvitamist nõudnud ja liikmesriigi rikkumine on tuvastatud, tuleb kohtukulud välja mõista Prantsuse Vabariigilt.

90 Tšehhi Vabariik, kes astus menetlusse kostja nõuete toetuseks, kannab kodukorra artikli 69 lõike 4 esimese lõigu alusel ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **Kuna Prantsuse Vabariik ei ole võtnud kuupäevaks, mil lõppes põhjendatud arvamuses antud tähtaeg, kõiki meetmeid selleks, et täita Euroopa Kohtu 15. juuli 2004. aasta otsust kohtuasjas C-419/03: komisjon *vs.* Prantsusmaa, mille kohaselt on ta jätnud ettenähtud tähtajaks vastu võtmata õigus- ja haldusnormid, mis on vajalikud selleks, et võtta siseriiklikusse õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. märtsi 2001. aasta direktiivi 2001/18/EÜ (geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta ja nõukogu direktiivi 90/220/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta) sätted, mis erinevad nõukogu 23. aprilli 1990. aasta direktiivi 90/220/EMÜ (geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta) sätetest või laiendavad neid, siis on ta rikkunud EÜ artikli 228 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.**

**2. Mõista Prantsuse Vabariigilt komisjoni „Euroopa Ühenduse omavahendite” arvele kandmiseks välja põhisumma 10 miljonit eurot.**

**3. Mõista kohtukulud välja Prantsuse Vabariigilt.**

**4. Jätta Tšehhi Vabariigi kohtukulud tema enda kanda.**

Allkirjad